

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Kultūros ir medijų teorijos	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): doc. dr. Paulius Jevsejevas	Filologijos fakultetas, Literatūros, kultūros ir vertimo tyrimų institutas, A. J. Greimo semiotikos ir literatūros teorijos centras
Kitas / a (-i):	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirma (BA)	Privalomas

Igyvendinimo forma	Vykdyimo laikotarpis	Vykdyimo kalba (-os)
Kontaktinis (auditorinis arba nuotolinis) ir savarankiškas darbas	6 semestras	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	64	66

Dalyko (modulio) tikslas

Suteikti kultūros teorijos, medijų teorijos žinių, ugdyti teorinio teksto skaitymo, interpretavimo, teorinės diskusijos įgūdžius, ugdyti skirtingų medijų tekstų, darinių, infrastruktūrų analizės, interpretavimo, vertinimo įgūdžius, ugdyti kritinio rašymo įgūdžius

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Kursą išklause studentai:		
Susipažins su svarbiausiomis klasikinėmis ir šiuolaikinėmis kultūros ir medijų teorijomis, jų prielaidomis ir kertinėmis sąvokomis	paskaitų medžiagos ir teorinių tekstų nagrinėjimas, žodinių pristatymų ir rašto darbų rengimas bei svarstymas, diskusijos seminarų metu	darbas seminarų metu, savarankiško darbo žodiniai pristatymai, egzamino rašto darbas
Įgis supratimą apie įvairių kultūros ir medijų sampratų santykį Vakarų mokslinėje paradigmoje	paskaitų medžiagos ir teorinių tekstų nagrinėjimas, žodinių pristatymų ir rašto darbų rengimas bei svarstymas, diskusijos seminarų metu	darbas seminarų metu, savarankiškas darbas, egzamino rašto darbas
Įgis gebėjimus nagrinėti ir kritiškai vertinti kultūros reiškinių sandarą ir medijų reikšmę iš įvairių teorinių perspektyvų	paskaitų medžiagos ir teorinių tekstų nagrinėjimas, žodinių pristatymų ir rašto darbų rengimas bei svarstymas, diskusijos seminarų metu	darbas seminarų metu, savarankiškas darbas, egzamino rašto darbas

Išmoks savarankiškai gilinti supratimą apie kultūros ir medijų funkciją šiuolaikiniame pasaulyje: rinkti, analizuoti ir tematizuoti informaciją, daryti išvadas apie kultūrinius ir medijų reiškinius	paskaitų medžiagos ir teorinių tekstų nagrinėjimas, žodinių pristatymų ir rašto darbų rengimas bei svarstymas, diskusijos seminarų metu	darbas seminarų metu, savarankiškas darbas, egzamino rašto darbas
Gebės kritiškai vertinti informaciją, analizuoti reiškinius, išvelgti sudėtinę dalį ir ryšius tarp jų; gebės kelti probleminius klausimus, dalyvauti diskusijose, argumentuoti savo nuomonę.	paskaitų medžiagos ir teorinių tekstų nagrinėjimas, žodinių pristatymų ir rašto darbų rengimas bei svarstymas, diskusijos seminarų metu	darbas seminarų metu, savarankiškas darbas, egzamino rašto darbas
Gebės kelti individualius veiklos tikslus, jų siekti, pasirinkdamas tinkamas strategijas, reikalingus išteklius ir metodus.	žodinių pristatymų ir rašto darbų rengimas bei svarstymas, diskusijos seminarų metu	darbas seminarų metu, savarankiškas darbas, egzamino rašto darbas

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
<p>1. Kultūros sąvokos reikšmės. Kultūra ir civilizacija. Antropologinė kultūros samprata ir žmogaus samprata. Natūralioji kalba kaip medija. Medijų ir sąmonės ryšio teorijos. Sakytinė ir rašytinė kalba. Vertimas. Literatūra. Kalbos technologijos ir ideologijos, jų kritika: nacionalizmas ir kapitalizmas, diskursyvumo teorinė paradigma. Kultūros kritika. Glotocentrizmas. Civilizacija, kultūra ir kalba elektrinių masinių medijų, kompiuterio ir naujųjų medijų epochoje</p>	8	8					16	12	<p>Clifford James Geertz, „Kultūros sampratos įtaka žmogaus sampratai“, <i>Kultūrų interpretavimas</i>, pp. 71–93</p> <p>Platonas, <i>Faidras</i>, 257c–279c</p> <p>Eric A. Havelock, „The Homeric State of Mind“, <i>Preface to Plato</i>, pp. 134–144</p> <p>Norbert Elias, „Apie kultūros ir civilizacijos sociogenezę Vokietijoje ir Prancūzijoje“, <i>Baltos Lankos</i> Nr. 6, 1995, pp. 5–17.</p> <p>Benedict Anderson, „Tautinės sąmonės kilmė“, <i>Įsivaizduojamos</i></p>

									<p><i>bendruomenės</i>, 1999, pp. 53–63</p> <p>Sigmund Freud, <i>Nerimastis kultūroje</i>, 2023, pp. 28–65</p> <p>Vytautas Kavolis, „Tvarkos paradigmos: gamta, fabrikas, menas“, <i>Civilizacijų analizė</i>, 1998, pp. 183–214</p>
<p>2. Žvilgsnis ir jo medijavimas. Atvaizdai kultūroje. Atvaizdų reprodukuavimas ir jų statuso kaita. Fotografinio atvaizdo kontraversija. Kino teorija. Multimodalūs tekstai. Vizualioji kontrolė. Įlytintas žvilgsnis ir jo feministinė kritika. Kolonijinis žvilgsnis ir jo pokolonijinė kritika</p>	8	8					16	12	<p>Jean-Luc Marion, „Regimo ir neregimo susikryžiavimas“, <i>Atvaizdo dovana</i>, 2002, pp. 9–38</p> <p>Walter Benjamin, „Meno kūrinys techninio jo reprodukuojamumo epochoje“, <i>Nušvitimai</i>, pp. 214–243</p> <p>Susan Sontag, „Atvaizdų pasaulis“, <i>Apie fotografiją</i>, pp. 151–177</p> <p>Thomas Elsaesser, Malte Hagener, „Kinas kaip akis – žiūrėjimas ir žvilgsnis“, <i>Kino teorija: įvadas per juslių prizmę</i>, pp. 103–133</p> <p>Laura Mulvey, „Vizualinis malonumas ir pasakojamasis kinas“, <i>Feminizmo ekskursai</i>, pp. 344–362</p> <p>Edward W. Said, <i>Orientalizmas</i>, pp. 59–79</p>
									<p>Marshall McLuhan, <i>Kaip suprasti medijas</i>:</p>

<p>3. Modernioji medijų teorija. Masinės medijos. Kultūros industrija. Reklama. Modernybės ir postmodernybės kritika. Masinės kultūros mitai ir demitifikavimas. Populiarioji kultūra ir aukštoji kultūra. Medijų menas. Populiarioji kultūra ir ideologija. Populiarioji kultūra ir politika. Vartotojų visuomenė. Propaganda ir informacinis karas</p>	8	8					16	14	<p>žmogaus tęsiniai, pp. 23–86</p> <p>John Fiske, <i>Populiariosios kultūros supratimas</i>, pp. 7–46</p> <p>Jean Baudrillard, „Simuliakrai eina pirma“, <i>Simuliakrai ir simuliacija</i>, 7–54</p> <p>Artūras Tereškinas, „Ką reiškia būti įžymybe Lietuvoje: pasiklydę emocijose“, <i>Popkultūra: jausmų istorijos, kūniški tekstai</i>, pp. 49–68</p>
<p>4. Naujų medijų teorija. Kompiuterio kultūra ir interneto kultūra. Interneto utopijos ir realybė. Kalba ir atvaizdai, literatūra ir dailė naujų medijų terpėje. Naujoji kultūros industrija: videoplatformos, programėlės, videožaidimai. Virtuali realybė. Žaidybinimo kultūra ir ideologija. Dėmesio ekonomika. Socialinės medijos</p>	8	8					16	12	<p>Lev Manovich, <i>Naujų medijų kalba</i>, pp. 89–136</p> <p>Friedrich A. Kittler, „Programinė įranga neegzistuoja“, <i>Athena</i> Nr. 16, 2021, pp. 157–168</p> <p>Gintautė Žemaitytė, „Apie nukūnytą kūniškumą, arba kokia prasme virtuali realybė yra reali“, <i>Acta Academiae Artium Vilnensis</i> Nr. 80–81, 2016, pp. 55–67</p> <p>Johan Huizinga, „Žaidimo, kaip kultūros reiškinių, pobūdis ir reikšmė“, <i>Homo ludens: mėginimas apibrėžti kultūros žaidiminį elementą</i>, pp. 13–53</p>
<p>Teorinio teksto pristatymo seminare rengimas</p>								6	<p>Išnagrinėti pasirinktą tekstą, pasiruošti pristatyti jį seminarui ir vesti diskusiją.</p>

Egzamino rašto darbo rengimas								10	Išnagrinėti pasirinktą sąvoką ar prielaidą ir parengti rašto darbą.
Iš viso	32	32					64	66	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Darbas seminaruose ir paskaitose	20%	Semestras	Aktyvus dalyvavimas grupiniame darbe, susipažinimas su kurso literatūra, gebėjimas kelti probleminius klausimus ir orientuotis kurso medžiagoje
Teorinių tekstų arba jų dalių žodinis pristatymas ir aptarimas seminaruose	30%	Semestras	Gebėjimas rišliai, skaidriai ir problemiška pristatyti medžiagą, atpažinti pristatomo teksto konceptualinį branduolį, pagrindines problemas ir tikslus, gretinti juos su ankstesnių paskaitų ir seminarų medžiaga
Egzamino rašto darbas: pasirinktos kultūros arba medijų teorijos, jos prielaidų ir (arba) kertinių sampratų išplėstinis apibrėžimas ir interpretacija.	30%	Egzaminų sesija	Gebėjimas formuluoti interpretaciją orientuojantį klausimą ar hipotezę, remiantis korektiškai pasirinktais pirminiais ir antriniais teoriniais šaltiniais tikslingai nagrinėti objektą, daryti pagrįstas interpretacines išvadas.
Egzaminas žodžiu	20%	Egzaminų sesija	Gebėjimas rišliai ir skaidriai iškleisti, tikslinti problemines egzamino rašto darbo vietas, ginti savo poziciją ir/arba pateikti apibrėžimus bei atlikti palyginimus, demonstruojančius kurso medžiagos įsisavinimą

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Platonas	1996	<i>Faidras</i> . Vertė Naglis Kardelis		Vilnius: Aidai
Clifford James Geertz	2005	<i>Kultūrų interpretavimas</i> . Sudarė Arūnas Sverdiolas, vertė Antanas Danielius, Arūnas Gelūnas, Edgaras Platelis, Ingrida Tatolytė		Vilnius: Baltos lankos
Eric A. Havelock	1963	<i>Preface to Plato</i>		Cambridge, Massachusetts and London, England: Harvard University Press
Norbert Elias	1995	„Apie kultūros ir civilizacijos sociogenezę Vokietijoje ir Prancūzijoje“. Vertė Lina Kliaugaitė	<i>Baltos Lankos</i> Nr. 6	Vilnius: Baltos lankos
Benedict Anderson	1999	<i>Įsivaizduojamos bendruomenės</i> . Vertė Aušra Čižikienė		Vilnius: Baltos lankos
Sigmund Freud	2003	<i>Nerimastis kultūroje</i> . Vertė Jokūbas Andrijauskas		Vilnius: Hubris
Vytautas Kavolis	1998	<i>Civilizacijų analizė</i>		Vilnius: Baltos lankos

Jean-Luc Marion	2002	<i>Atvaizdo dovana. Vertė Nijolė Keršytė</i>		Vilnius: Aidai
Walter Benjamin	2005	<i>Nušvitimai. Vertė Laurynas Katkus</i>		Vilnius: Vaga
Susan Sontag	2000	<i>Apie fotografiją. Vertė</i>		Vilnius: Baltos lankos
Thomas Elsaesser, Malte Hagener	2012	<i>Kino teorija: įvadas per juslių prizmę. Vertė Rima Bertašavičiūtė</i>		Vilnius: Mintis
Karla Gruodis (sudarytoja)	1995	<i>Feminizmo ekskursai</i>		Vilnius: Pradai
Edward W. Said	2006	<i>Orientalizmas. Vertė Violeta Davoliūtė, Kazimieras Seibutis</i>		Vilnius: Apostrofa
Marshall McLuhan	2003	<i>Kaip suprasti medijas: Žmogaus tęsiniai. Vertė Daina Valentinavičienė.</i>		Vilnius: Baltos lankos
John Fiske	2008	<i>Populiariosios kultūros supratimas. Vertė Elena Macevičiūtė</i>		Vilnius: Žara
Jean Baudrillard	2002	<i>Simuliakrai ir simuliacija. Vertė Marius Daškus.</i>		Vilnius: Baltos lankos
Artūras Tereškinas	2013	<i>Popkultūra: jausmų istorijos, kūniški tekstai</i>		Vilnius: Kitos knygos
Lev Manovich	2009	<i>Naujųjų medijų kalba. Vertė Tomas Čiučelis.</i>		Vilnius: Mene
Friedrich A. Kittler	2021	„Programinė įranga neegzistuoja“. Vertė Rimantas Kmita	<i>Athena</i> Nr. 16	Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas
Gintautė Žemaitytė	2016	„Apie nukūnytą kūniškumą, arba kokia prasme virtuali realybė yra reali“	<i>Acta Academiae Artium Vilnensis</i> Nr. 80–81	Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla
Johan Huizinga	2018	<i>Homo ludens: mėginimas apibrėžti kultūros žaidiminį elementą. Vertė Antanas Gailius</i>		Vilnius: Gelmės
Papildoma literatūra				
Hans-Georg Gadamer	2019	<i>Tiesa ir metodas. Vertė Alfonsas Tekorius</i>		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras

Atnaujinta 2024 12 04